

1812. Prijelaz Napoleonove vojske preko Berezine - 14. rujna 1812.

Poštovani,
nakon prijelaza Napoleonove Velike armije preko Berezine, Napoleon je ushićen uzviknuo: 'Hrvati, to su najbolji vojnici svijeta!' i Marka Šljivarića je promaknuo u čin generala i dao mu i plemićku titulu 'Baron de Heldenburg'.

Spomen-ploče u slavu hrvatskom generalu Marku Šljivariću i Hrvatskoj regimenti postavljene su u francuskom vojnom svetištu "Hotel des Invalides", a vjerojatno se na plafonu Dôme des Invalides među povijesnim slikama nalazi i slika Hrvatske regimente, no za to nemamo neki vjerodostojan pisani dokaz.

Srdačan pozdrav svima: Zvonimir

*****

1812. Prijelaz Napoleonove vojske preko Berezine

VOJNA POVIJEST, Autor [Bernard Kralj](#)

Ujutro 29. studenoga dao je zapaliti mostove i tako ostatke svoje armije prepustio na milost i nemilost Rusima.

Nakon strahovita požara koji je poharao Moskvu, francuski car Napoleon i njegova Velika armija nisu imali gdje prezimiti i s prvim danima ruske zime morali su napustiti grad. Uskoro se povlačenje u snijegom zametenoj ruskoj ravnici, na studeni koja je sve jače stezala, pretvorilo u bezglavi bijeg u kojem je svatko pokušavao spasiti svoj život.

Nekad blistave pukovnije morale napoleonove Velike armije kako piše Tolstoj u „Ratu i miru“ „... jednoliko su kopnjale u matematički pravilnoj progresiji“. Ovi bijedni ostaci, trpeći i ledenu studen, glad i ubojite juriše Kozaka stigli su do rijeke Berezine, desnog pritoka Dnjepra, pokraj sela Studzianke.

Nakon što je varkom odvuкао ruske snage bilo od sela, Napoleon je dao izgraditi dva provizorna drvena mosta preko poluzaleđene rijeke. Prijelaz je počeo 26. studenoga 1812., kada je nakon discipliniranih i naoružanih postrojbi na mostove nagrnula nekontrolirana ljudska bujica tražeći i spas na zapadu. Uskoro su stigle i ruske armije pa se prijelaz nastavio pod neprekidnim udarima ruskog topništva.

Sam Napoleon rukovodio je obranom predvođene i posljednje pouzdane jedinice, među kojima su bili i hrvatski vojnici iz 1. i 3. hrvatske provizorne pukovnije. Dok se njegova vojska naokupila raspadala, junaštvo hrvatskih krajiških četa još je bilo vidljivo. U jednom trenutku prišao im je i sam Napoleon izjavivši: „Svojim sam se očima uvjerio o vašoj hrabrosti i vjernosti. Vi ste sebi stekli neumrlu slavu i nadam se da vas brojim među svoje prve čete. Za ovu vašu hrabrost obećavam vam sve ispuniti što čete od mene pravednog tražiti, kad se povratimo domu“. Hrvatski su vojnici do posljednjeg trenutka branili odstupnicu, a onda su i oni krenuli prema drugoj obali. Uz velike gubitke Napoleon je ipak kod Berezine spasio najvredniji dio svoje vojske, uglavnom školovani časnici koji će postati jezgra njegove nove armije. Ujutro 29. studenoga dao je zapaliti mostove i tako ostatke svoje armije prepustio na milost i nemilost Rusima.

14. rujna 1812. Napoleon ushićen uzviknuo: ‘Hrvati, to su najbolji vojnici svijeta!’

Narod.hr, objavio Petar Horvati

Foto: wikimedia commons

U odli no dokumentiranoj i vojni kom terminologijom strukturiranoj knjizi "La Croatie militaire", francuski zapovjednik P. Boppe izradio je i dao tiskati zbornik o nastanku, djelovanju i razvoja enju "hrvatskih regimenti" u Napoleonovoj vojsci.

U neposrednoj pratnji Napoleona prilikom ulaska u Moskvu 1812. bili su hrvatski vojnici i njihov zapovjednik Marko Šljivari .

Vidjevši hrabrost i vojni ku vještinu hrvatskih vojnika iz prve ruke, Napoleon je rekao:

"Hrvati, ju er sam se osobno uvjerio u vašu hrabrost. Stekli ste slavu i neumrlu ast!"

"Ja nisam nikada imao hrabrijih i boljih vojnika."

"Hrvati to su najbolji vojnici svijeta. Kad bih imao samo 100.000 Hrvata, osvojio bih itav svijet"
(Napoleon Bonaparte)

Na današnji dan 1812. godine vojska Napoleona Bonaparteušla je pobjedonosno u Moskvu. Simboli ki je to bio velik poraz za Rusko Carstvo, jer je Moskva bila njegova stara prijestolnica. Dramati nost doga aja vezanih za francusko osvajanje Moskve opisao je grof Lav Tolstoj u svom znamenitom romanu „Rat i mir“.

Ipak, pokazalo se da je za Napoleona i njegovu Veliku armiju boravak u Moskvi bio katastrofalan. Naime, upravo na današnji dan, kad su Rusi u povla enju napuštali Moskvu, a francuske prethodnice ulazile u nju, buknuo je u gradu požar. Vatra je u sljede ih nekoliko dana uništila oko dvije tre ine grada. Kasnije su dugo vremena trajale rasprave oko toga je li vatra podmetnuta ili je nastala spontano (grad je bio ve im dijelom sastavljen od drvenih ku a pa bi vatra u napuštenom gradu napredovala zbog nedostatka ljudi koji bi je gasili). Danas prevladava mišljenje da su Rusi požar podmetnuli u doba napuštanja grada.

Napoleonovo divljenje hrvatskom vojniku

Utemeljenost Napoleonova divljenja hrvatskom vojniku daje upravo za u uju e objektivan pristup francuskih vojnih povjerenika i upravitelja Ilirskih pokrajina (Hrvatske), koji u svojim izvješ ima ministru obrane i samom Napoleonu slikaju svoja zapažanja o pozitivnim i negativnim osobinama hrvatskih vojnih postrojbi. Boppe u svojoj studiji isti e kako je Vojnu Hrvatsku inilo šest pukovnija pod injenih generalu ili banu sa sjedištem u Karlovcu: Li ka, Oto ka, Ogulinska, Slunjska, 1. banska i 2. banska pukovnija.

U izvješ u caru Napoleonu maršal Marmont je pisao kako je prigodom formiranja šest tadašnjih pukovnija koje su osnovane duž granica Austrijske Monarhije Hrvate oduvijek smatralo najokorjelijim ratnicima. Hrvatsku, isti e Marmont, ne treba promatrati samo kao zemlju, ve kao jedan veliki vojni ki tabor. Njezino je stanovništvo vojska koja sama u sebi nalazi izvor novaka i svoga opstanka, smatrali su Francuzi ocjenjuju i kako se Hrvati od nomadskih naroda razlikuju po svom ustrojstvu, a iji su vojni rezultati bili bez premca u svjetskoj povijesti.

Prigodom op e inspekcije za nova enje general Bertrand istaknuo je ocjenu savjetnika Pellenca zadužena da diskretno provede ispitivanje o organizaciji javnih službi te osje ajima Hrvata prema Francuskoj. Njihovi su osje aji prema Francuskoj slabi, a privrženost površinska, pisao je posebno istaknuvši kako je njima je najvažnije to da su Hrvati, te im je dovoljno da i dalje znaju da su Hrvati, bez obzira na silu kojoj se moraju pokoriti.

Slavne hrvatske pukovnije u Napoleonovoj vojsci

Što se pak ti e sudioništva hrvatskih postrojba u sklopu Napoleonove Velike armije najbolje opet svjedo i Bopeova ocjena kako su hrvatske provizorne pukovnije visoko kotirale me u brojnim stranim postrojbama u sastavu Velike armije. O tom, kako isti e, svjedo e pisma generala na elu njihovih divizija.

Tako bilježi kako je general Delzins pisao da je Prva hrvatska provizorna pukovnija uinila u da u bitci kod Ostrovna. Treća provizorna pukovnija ovjenu ala se slavom, pisao je general Merle, nakon druge bitke kod Polocka. Možda o hrvatskim ratnicima ponajbolje svjedoči jedno izvješće u kojem stoji kako su se Hrvati suprotstavljeni Rusima pod Napoleonovim stijegom pokazali dostojnim reputacije onih hrvatskih vojnika koji su se tako dobro držali kod Marenga boreći se protiv Napoleona Bonaparte.

Studija "La Croatie militaire" – slavna vojna povijest Hrvata

U odlično dokumentiranoj i vojno terminologijom strukturiranoj knjizi "La Croatie militaire", francuski zapovjednik P. Boppe izradio je i dao tiskati zbornik o nastanku, djelovanju i razvoju hrvatskih "hrvatskih regimenti" u Napoleonovoj vojsci. U toj knjizi podrobno je opisan pravac kretanja Hrvatske regimente **Marka Šljivarića** i njezin ulazak u Moskvu i to u neposrednoj pratnji Napoleona.

Prilikom povlačenja Velike armije iz Rusije, **Hrvati su bili najpožrtvovaniji i najzaslužniji što Napoleon nije bio uhvaćen ili ubijen** u Bitci na Berezini.

Hrvatsko-francuski general Marc Slivaric de Heldenbourg

Kao posebnu zaslugu za to samopožrtvovanje Napoleon je Marka Šljivari a promaknuo u in generala i dao mu i plemi ku titulu 'Baron de Heldenburg'.

General Šljivari je vjerno pratio Napoleona sve do konca njegova vladanja i nakon Napoleonova poraza u belgijskom lokalitetu Waterloo, Šljivari je zbog svojih osobitih vojnih vrlina i zasluga ostao u francuskoj vojsci i za vrijeme 'Restauracije', odnosno povratka Burbona na vlast. U to vrijeme imenovan je Zapovjednikom vojne oblasti Antibes, na Azurnoj obali u Francuskoj.

Godine 1957., kada su Hrvati u domovini živjeli pod terorom i negiranjem njihovog vojnog i drugog identiteta, hrvatski iseljenici u Francuskoj su došli na ideju da se u prvom francuskom vojnom svetištu "Hotel des Invalides" službeno postavi **spomen-ploča u slavu hrvatskim regimentama** koje su svojim životom djelovale u korist opstanka Ilirskih provincija kao preporodne faze svoje državne posebnosti i jezika. Hrvate je prilikom te svečanosti predstavljao i poseban govor održao gosp. Mirko Meter, dopredsjednik HRS-a. Uz odobrenje i sudjelovanje francuskih vojnih vlasti u "Hotel des Invalides" je postavljena spomen-ploča koja se i sad tamo nalazi. Na njoj se može pročitati uklesan tekst:

**A LA MEMOIRE DES REGIMENTS CROATES Hrvatska regimenta
QUI SOUS LE DRAPEAU FRANCAIS
ONT PARTAGE LA GLOIRE
DE L'ARMEE FRANCAISE.**

Iz stvarnosti Ilirskih provincija proizišla je i ideja Ilirskog preporoda u Hrvatskoj prakti ki tada još živoga generala Šljivari a (1836). koji je bio i ostao ponos i francuskih Hrvata.

Nije neumjesno postaviti pitanje, je li general Šljivari svojom briljantnom karijerom u Napoleonovoj vojsci inspirirao, kako grofa Janka Draškovi a, tako kasnije i bana Jela i a – i na politi kom i na vojnom planu? Naime, Jela i eva vojska je bila ustrojena otprilike onako kako su bile ustrojene 'ilirske (hrvatske) regimente' u Napoleonovoj vojsci. A sam ban Jela i je bio ne samo veliki obožavatelj viteškog ratovanja Napoleona, nego i osobni prijatelj njegova nasljednika Napoleona III u Parizu.

No, nije slu ajno ni to što su preživjeli ljudi hrvatskog duha i kulture, spašeni Titovih pokolja, u Parizu nakon Drugog svjetskog rata odlu ili obnoviti francusko-hrvatske veze i to mimo, pa i usprkos planova, 'jugoslavena' i ostalih hrvatskih izroda i odroda koji se danas otimaju upravo za ono što su Hrvati u Francuskoj stvarali u onim mu nim prilikama Titovog ludila, piše croativ.net